

עקיבא (מורי) [מודה] שצריך למכור מלבושו ולקנות יין.
הגמרא מבארת שדינו של רבי עקיבא אינו בכל אופן; תנא דבי
אלהי, אף על פי שאמר רבי עקיבא עשה שבתך חול ואל תצטרך
לבריות, לא אמר כן אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר, אבל
צריך אדם להצטמצם בשאר ימות השבוע, ועושה הוא דבר מועט
בתוך ביתו לכבוד שבת. מבארת הגמרא: מאי ניהו - מה הוא
הדבר המועט שיש לו לעשות, אמר רב פפא, קסא דתריקא - דגים
מטוגנים עם קמח בשמן שלהן, והראיה שיש לעשות דבר מועט:
בדתנן במשנה (אבות פ"ה מ"ב), רבי יהודה בן תימן אומר, הוי עו פנמור
- התחזק במצוות יותר ממיכולת שבידך, וכן תהיה קל בנפשו ורץ
בצבי ונבדור באר, לעשות רצון אביך שבשמים. ומבואר שיש לו
להוסיף דבר מועט לכבוד שבת יותר מיכולתו.
תנו רבנן, שבקעה דברים צוה רבי עקיבא את רבי יהושע בנו, א. בני,
אל תשב בגובהה של עיר ומקום שבני אדם עוברים ושבים, ותשנה
שם את לימודך, כדי שלא יפסיקוך מלימודך. ב. ואל תרוד בעיר
שראשיה תלמידי חכמים, כיון שהם טרודים בלימודם ולא בעניני
העיר. ג. ואל תתנסה לבידך פתאום, אלא השמע קולך קודם
שתכנס, שמא עושים שם דבר צניעות, וכל שכן שלא תכנס
פתאום לבית חבדיך. ד. ואל תמנע מנעלים מרגליך, שגנאי לתלמיד
חכם לילך יחף. ה. השכם בבוקר ואכול, ובכך תנצל בפנין מפני
החמה, ובחורף מפני הצננה. ו. ועשה שבתך חול ואל תצטרך
לבריות. ז. והוי משתדל להתעסק בממונו עם אדם שהשקעה משקעת
לו - שהשעה משמחת אותו בהרווחת ממנו רב, לפי שמדלו הטוב
משפיע גם על המתעסק עמו. אמר רב פפא, מה שאמר רבי עקיבא
להשתדל עם אדם שהשעה משחכת לו, לא הכוונה למיזבן מיניה
- לקנות ממנו, וכן לא לזבוגי ליה - למכור לו, שכיון שיש לו מול
טוב, יזא הוא המרווח מעסק זה. אלא כוונתו למעבד שותפות
בהיה - לעשות שותפות עמו, ולחלוק עמו ברווחים. מוסיפה
הגמרא: והשתא דאמר רב שמואל בר יצחק, מאי דתיב על
הצלחת איוב (איוב א') 'מעשה ידיו ברכת', ללמדנו שכל הנוטל
פריה מאיב מתברך. ונלמד מכך שטוב להתעסק עם אדם שמדלו
טוב, ואפילו למיזבן מיניה ולזבוגי ליה שפיר דמי, שכיון שחל ברכת
ה' על ממנו, כל הנוטל ממנו דבר מתברך.
תמשה דברים צוה רבי עקיבא את רבי שמעון בן יוחי בשהיה רבי
עקיבא חבוש בבית האסורין משום שעבר על גזירת המלכות
ולימד תורה, אמר לו רבי שמעון, רבי, למדני תורה. אמר לו רבי
עקיבא, איני מלמדך, שהרי חבשו אותי מחמת שלימדתי תורה,
ואם אלמדך תבוא גם אתה לידי סכנה. אמר לו רבי שמעון, אם
אין אתה מלמדני, אני אומר ליוחי אבא שלי, שהוא מקורב
למלכות, ומסרך למלכות. אמר לו רבי עקיבא, בני, יותר ממה
שהענין רוצה לינן פרה רוצה להניק, שהחלב שבדידה מכביד עליה
ומצער, ומכל מקום כשהעגל בסכנת חנק אין הפרה הניקתו. וכן
אני רוצה ללמדך יותר ממה שאתה רוצה ללמוד ממני, אלא שאני
חושש שתתפס מחמת כן. אמר לו רבי שמעון, והרי מי בסקנה אם
תלמדני, והלא ענין בסקנה, כלומר אני, שאתה כבר נתפסת ואינך
בסכנה, ומה אכפת לך אם אמסור נפשי על לימוד תורה. אמר לו
רבי עקיבא חמשה דברים, א. אם בןשקת ליחנך היתלה באילן גדול,
שאו המיתה בטוחה. כלומר, אם אתה רוצה ללמוד תורה לבריות
ויקבלו ממך, תלמד לפני רב גדול ותאמר דבריו בשמו. ב. ובשתא
מלמד את בנך תורה שבכתב, למדוה בספר מונה מעטויות. מבארת
הגמרא: מאי היא - באיה לימוד ההיר על לימוד הבן ולא על
לימוד האב, אמר רבא ואיתימא רב מישל, בדתא - בבן
שלומד לימוד חדש בספר זה, והטעם שצריך כל כך להקפיד
בלימודו, משום דשבשקת - לימוד משובש, ביין דעל על - כיון
שנכנס בראשו קשה להוציאו ולהבין את הדברים לאשורם. ג. לא
תבשל בקדירה שבישל בה חבדיך. מבארת הגמרא: מאי ניהו - מה
הכוונה בזה, שלא ישא פרושה, שהרי לא בחנם הוציאה זה מביתו.
וכל שכן בתיי בעלה, דאמר מר, גרש שנישא פרושה, בשעת תשמיש
יש ארבע דעות בסקנה - הוא חושב על אשתו הראשונה, והיא
חושבת על בעלה הראשון. והוא קצת אימא, שדברי רבי עקיבא
נאמרו אפילו בנושא אלמנה, והטעם, לפי

דמסוכר - המקיז דם מהכתפיים ולא משי ידיה - ולא רחץ ידיה,
מפחד - אוחזו פחד שבקעה ימי. דשקיל מויה - הנוטל שערותיו
ולא משי ידיה, מפחד תלתא יומי - שלשה ימים. דשקיל טופריה -
הנוטל צפרניו ולא משי ידיה, מפחד חד יומא. וכל אלו המפחדים,
לא ידע מאי קא מפחד - אינו יודע מדוע הוא מפחד.
מוסיפה הגמרא: ידא מאוסא - הרגיל לתת ידו על שפתו ליד
נחיריו, דרנא לפחדא - הוא סולם ודרך שיעלה עליו פחד רוח
רעה, ידא אפואתא - הנותן ידו על מצחו, דרנא לשניתא - הוא סולם
ודרך להרדם.
הגמרא מבארת ברייתא בענין רוח רעה: תנא בברייתא, אוכלין
ומשקין הנמצאים תחת המטה, אפילו אם הם מחופין בכלי ברזל,
רוח רעה שורה עליהן.
שתיית מים בליל רביעיות ולילי שבתות: תנו רבנן בברייתא, לא
ישתה אדם מים בליל נר לא בליל רביעיות ולא בליל שבתות, ואם
שתה, דמו בראשו - עון מיתתו שמביא על עצמו היא על ראשו,
מפני שיש סכנה בשתיית מים בזמנים אלו. מבארת הגמרא: מאי
הסכנה שיש בדבר, סכנת רוח רעה השרה על המים בלילות אלו.
ואם צחי - ואם הוא צמא מאי תקנתיה שיוכל לשותו, (נימא)
[לימא] את השקעה קולות שאמר דוד על המים, והדר נישתי - ואחר
כך ישתה. מבארת הגמרא מה הם השבעה קולות: שגאמר ותהלים
כט (ט-ו) [א.] 'קול ה' על המים, אל תבדוד הרעים ה' על מים רבים,
[ב.] קול ה' בפה, [ג.] קול ה' בחרה, [ד.] קול ה' שובר ארום וישבר
ה' את ארץ תלכנו, [ה.] קול ה' חוצב להבות אש, [ו.] קול ה' יחיל
מדבר יחיל ה' מדבר קדש, [ז.] קול ה' יחולל אילות ויחשוף קצרות
וכתכלו בול אומר בכור. ואי לא - ואם אינו יכול לומר זאת,
(נימא) [לימא] הכי, לול שפן אניגורו אנידפין - מין לחש, בין
בוכבי ותיבא - אני יושב בין כוכבים, בין בליעי שמיני אילנא -
אני הולך בין אנשים כחושים ושמונים, בחרו לכם אחד מהם והניחו
אותי. ואי לא יכול לומר גם זאת, אי איבא איניש בחרה - אם יש
אדם נוסף איתו, אם הוא ישן, ניתערה - שיעורר אותו משנתו,
ולימא ליה, פלגיא בר פלגיא צחינא מיה - פלוגי בן פלוגית צמא
אני למים, והדר נישתי - ואחר כך ישתה. ואי לא נמצא איתו אדם
נוסף, מקרש נכתא אחצא - שיקשקש עם כיסוי הכד על הכד
של המים, שישמע כאילו יש אדם נוסף איתו, והדר נישתי. ואי לא
- איך לו כיסוי לקשקש על הכד, שישיר בה מיד - שישליך בכד
דבר מה, והדר נישתי.
שתיית מים מנהרות ואגמים בלילה: תנו רבנן בברייתא, לא ישתה
אדם מים לא מן הנהרות ולא מן האגמים בלילה, ואם שתה, דמו
בראשו - עון מיתתו על ראשו, מפני הסכנה שיש בשתייה זו.
מבארת הגמרא: מאי סכנה יש בשתייה זו, סכנת שברירי - מכת
עורו, שהשד הממונה על מכת עורו נקרא כן. ואי צחי - ואם הוא
צמא מאי תקנתיה שיוכל לשותו, אי איבא איניש נוסף בחרה,
לימא ליה פלגיא בר פלגיא צחינא מיה. ואי לא נמצא איתו אדם
נוסף, (נימא) [לימא] איהו לנפשיה - שיאמר לעצמו בשמו, פלגיא,
אמרה לי אימי איזהר משברירי שברירי רירי רירי - הוא
לחש, שהשד מתמעט כששומע שבכל פעם שמזכירים שמו
ממעטים את נוספת. וממשיך לומר צחינא מיה בכסי חיורי - אני
צמא לשותות מים בכוסות חרס לבנות, שהשד הזה ממונה על
הכוסות של חרס.
שינוי במשנה: ואפילו עני שמתפרנס מן התמחוי וכו', אם לא הביא
לו גבאי הצדקה יין לארבע כוסות, ימכור מלבושו ויקנה יין
לארבע כוסות. הגמרא מבארת מה החידוש בדברי המשנה.
שואלת הגמרא: פשיטא שימכור את מלבושו כדי לקנות יין
לארבע כוסות, שהרי יש לו לעשות כל מה שביכולתו כדי לקיים
את המצוות. משיבה הגמרא: לא נצרכא דין זה אלא כדי לומר
שאפילו לדעת רבי עקיבא דאמר עשה שבתך] כיום חול שלא תרבה
בה בסעודה, ואל תצטרך לבריות, והיינו שאין אדם צריך להתבונן
למכור את בגדו בשביל כבוד השבת. והיה מקום לומר שגם עבור
ארבע כוסות אינו צריך להתבונן ולמכור בגדו, ולכן הוצרכה
המשנה לחדש, דקא לענין ארבע כוסות, כיון שיש בהם משום
פרסומי ניפא, שאומרים עליהם הגדה ויציאת מצרים, גם רבי

פסחים דף קיב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום חמישי) קמא

שׁוּנָא – בית שיש בו חתול, לא יעול בה איניש בלא מִסְנֵי – לא
 יכנס בו אדם בלא מנעלים. מאי מִסְנֵי, משום דשׁוּנָא קטיל לחיויא
 ואכיל ליה – שהחתול הורג את הנחש שבבית ואוכלו, ואית ביה
 בחיויא נְרִימֵי מִסְנֵי – ויש בנחש עצמות קטנות, ואי יתיב לה נְרִימֵי
 דחיויא אֲפֻרְעִיה – ואם ישב עצם הנחש על רגלו, לא נִפְסֵק – לא
 יצא ממנו, ואֲפֻרְעֵיה ליה – ויסתכן. איבא דאֲמִירֵי שאמר רב פפא,
 בִּיתָא דְלִית בִּיה שׁוּנָא – בית שאין בו חתול, לא יעול ביה איניש
 בְּהִכְרָא – לא יכנס בו אדם בחושך. מאי מִסְנֵי, דִּילְמָא מִיכְרִיד בִּיה
 חוּיָא – אולי יכרך בו נחש, ולא ידע בכך מחמת החשיכה, ומִסְתַּכֵּן.
 שְׁלִשָּׁה דְבָרִים צֻוּה רַבִּי יוֹסִי יוֹסִי אֶת רַבִּי, (מק"ש סימן)
 א. אֵל תַּעֲשֶׂה מוֹם בְּעֶצְמְךָ – אל תגרום נזק לעצמך. מבארת הגמרא:
 מַאי הוּא – על איזה נזק הכוונה, לא תִּהְיֶה לָךְ דִּינָא בְּחֵרִי תִּלְתָּא –
 אל תלך לדין תורה עם שלשה בעלי דינים, כיון שמחמת השנאה
 שנחלקת עמהם יעשו קטונא נגדך, ויאמרו דחד הוּי בְּעַל דִּינָךְ וְחֵרִי
 סְהֵרִי – שאחד מהם הוא בעל דין והשנים האחרים יעידו לטובתו,
 ויחלקו את הכסף ביניהם. ב. וְאַל תַּעֲמֹד עַל הַמִּשְׁכָּח כְּאִילוֹ אַתָּה
 רוצה ברוח, בְּשִׁעָה שָׁאִין לָךְ דְּמִים, אם המוכר ישראל, כיון
 שאתה גורם לו הפסד שאחרים לא יבואו לקנות את החפץ,
 שיחשבו שאתה רוצה לקנותו ודינך כעני המהפך בחררה. ג.
 אֲשֶׁתְּךָ מְבַלָּה, אֵל תִּנְקֶק לָהּ לִלְלָה הָרֵאשׁוֹנָה, מהטעם שיבואר
 בסמוך. אֲמַר רַב, וּבְגֵדָה דְאִוִּיִּיתָא, כלומר קודם שקבלו הנשים על
 עצמן לישוב על כל דם שבעה ימים נקיים קודם טבילה, אלא
 ממתנה מיום תחילת ראייתה שבעה ימים, ואף אם ראתה כל
 השבעה ימים טובלת בליל שמיני ומותרת לבעלה כדין נדה
 דאורייתא, והואיל והתוקן מִעֵין הדם פְּתוּחָה ביום השביעי, יש
 לחשוש דִּילְמָא עדיין מִשְׁכָּח יִזְכָּר והיא תראה דם בשעת תשמיש,
 ולכן לא ישמש בלילה הראשון.
 שְׁלִשָּׁה דְבָרִים צֻוּה רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֶת רַבִּי, א. אֵל תֵּצֵא לְדֶרֶךְ
 יְחִידִי בְּלִילָה. ב. וְאַל תַּעֲמֹד בְּפִנֵּי הַנֵּר עֲרוֹם, ובסמוך תבאר הגמרא
 שתי צוואות אלו. ג. וְאַל תִּכְנֹס לְמַרְחָץ חָדָשׁ, כיון שעדיין לא ידוע
 אם קורות הריצפה חזקים מספיק, וְשָׂמָא תַּפְחָת קורת הריצפה
 מתחתית, ותחתיה יש חלל מלא מים שנשפכו ממי הרחיצה,
 וטיפול לתוכה. מבארת הגמרא: עַד בִּמְהֵרָה נַחֲשָׁב בֵּית מַרְחָץ חָדָשׁ
 יש חשש להכנס לתוכו. אֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֹוִי, עַד שְׁנַיִם עָשָׂר
 חֲדָשׁ.
 הגמרא מבארת את הצוואה השניה של רבי יוסי: וְאַל תַּעֲמֹד בְּפִנֵּי
 הַנֵּר עֲרוֹם, דְּתִנָּא, הַעוֹמֵד בְּפִנֵּי הַנֵּר עֲרוֹם, הוּי נִכְפָּה – חולה בחולי
 שנופל מחמתו לארץ. וְהַשֵּׁשֶׁשׁ מִסְתוֹ לְאוֹר הַנֵּר, הוּיִין לוֹ בְּנִים
 נִכְפִּין – בניו יחלו במחלה זו.
 הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: תֵּנוּ רַבָּנִי, הַשֵּׁשֶׁשׁ מִסְתוֹ עַל מִסָּה
 שְׁתֵּינוּק יֵשֵׁן עֲלֶיהָ, אוֹתוֹ תֵּינוּק נִכְפָּה. מבארת הגמרא: וְאַל אֲמָרְן
 שאותו תינוק נכפה, אֵלָּא דְלֵא הוּי בֵּר שְׁתָּא – שעדיין אינו בן שנה,
 אֲכָל הוּי בֵּר שְׁתָּא, לִית לֵן בָּה – אין חשש. וְאַל אֲמָרְן בפחות שנה,
 שנה שיהיה נכפה, אֵלָּא דְנִנְי לְחֵרִי בְּרַעֲיָה – שהתינוק שוכב לצד
 רגלי המשמש, אֲכָל נִנְי לְחֵרִי רִישִׁיה – אם שוכב לצד ראשו, לִית
 לֵן בָּה. וְכֵן לֹא אֲמָרְן אֵלָּא דְלֵא מִנָּח דִּיהָ עִילּוּיָה – שאינו מניח את
 ידו על התינוק, אֲכָל מִנָּח דִּיהָ עִילּוּיָה, לִית לֵן בָּה.
 הגמרא מבארת את הצוואה הראשונה של רבי יוסי: אֵל תֵּצֵא יְחִידִי
 בְּלִילָה, דְּתִנָּא, לֹא יֵצֵא יְחִידִי בְּלִילָה לֹא בְּלִילֵי רְבִיעִיות וְלֹא בְּלִילֵי
 שְׁבָעוֹת, מִפְּנֵי שְׁאֵנֶת בַּת מַלְחָת, היא יוצאת, וְשִׁמּוּנָה עֲשָׂרָה רְבּוּא
 שֶׁל מְלֹאכֶי בְּחֵלָה יוֹצֵאִין עִמָּהּ, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ רִשׁוֹת לְחַבֵּל
 בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ.
 הגמרא מבארת מה הביא לכך שהם מוזקים דווקא בלילות אלו:
 מִעֲקִירָא – בתחילה הוּי שְׂכִיחָה בּוֹלִי יוֹמָא – היו מלאכי חבלה
 מצויים בכל ימות השבוע, וְזִמְנָא חָדָא – פעם אחת בַּעֲנָה (פגשן)
 אגרת בְּרַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוּסָא, אֲמַרְהָ לִיה אגרת לרבי חנינא, אִי לֹאוּ
 דְּמִכְרִינָן עֲלֶיךָ – שהכריזו עליך בְּרַקִּיעַ הַזֶּה מִלְּפֻעֵי בְּחִינָא משום
 מעשיו הטובים, וְכֵן הוֹחֵר מִלְּפֻעֵי בְּחִינָתוֹ, סְפָתְתִיד – דייתו
 מסכנת אותך. אֲמַר לָהּ רַבִּי חֲנִינָא, אִי הִשְׁכַּנְתָּ – אם אני חשוב

שָׁאִין כָּל אֲצָעוֹת – אבר תשמיש) שְׁוֹת, וכיון שאין תשמיש השני
 נוח לה כמו הראשון תשנא אותו. ד. אם תרצה לעשות מִצְוָה וְגוֹף
 גְּדוֹל, דְּהֵיִינוּ שתעשה מצוה וגם תשתכר ממנה, אוֹכֵל פִּירוֹת (ולא)
 [ולו] שָׁכָר – תלוה מעותיך על קרקע של הלוח, על מנת שתאכל
 את פירות הקרקע בבנייתא, כלומר, שבשביל אכילת הפירות
 תנקה מסכום ההלוואה סכום מועט בכל חודש, ובכך יהיה לך ריוח
 גדול, וגם מצוה של ההלוואה שהלוח הנחה מהמעוֹת. ה. אם תרצה
 לעשות מִצְוָה ועל ידי המצוה יהיה לך גּוֹף קָחוֹר, תהיה נושא אִשָּׁה
 ועל ידי זה יהיה גּוֹפֵךְ טהור מהרהור עבירה, וְלֹא בְּנִים, ותקיים בכך
 מצוֹת פריה ורביה.
 אגב שהביאו לעיל הוראות שהורה רבי עקיבא, מביאה הגמרא
 הוראות שהורה רבי: אֲרֻכָּעָה דְבָרִים צֻוּה רַבִּינוּ הַקְדוֹשׁ אֶת בְּנֵי, א.
 אֵל תִּדְּרוּ בְּמָקוֹם הַנִּקְרָא שְׂכַנְצִיב, משום דִּלְצִנִּי הוּי – שבני העיר
 שם ליצנים, וְשָׂכְבוּ לָךְ בְּלִיצְנוּתָא – ויגרו אותך לליצנות. ב. וְאַל
 תִּשָּׁבַע עַל מִטָּה אִמִּית, ומבארת הגמרא הכוונה: אִיבָא דְאֲמִירֵי, דְּלֵא
 תִּינְי – אל תשכב על מטתך בלא קְרִית שְׁמַע שעל המיטה, שכך
 מנהג ארמאים. וְאִיבָא דְאֲמִירֵי, דְּלֵא תִינְכָב גִּיּוֹרְתָא – אל תשא
 גיורה, כיון שימאיר רועם מהוריה הגויים על הבנים שתלד, כמו
 שאמר (סנהדרין צד) גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמאה באפיה.
 וְאִיבָא דְאֲמִירֵי, שלא תשב על מיטה של אֲרַמָאִית מִשְׁמָה, ומשום
 מִעֲשֶׂה דְרַב פָּפָא, שהיתה ארמאית חיבת לו כסף, וכשבא לגבות
 חובו, חנקה את בנה והניחתו על המיטה, וכשכנס אצלה אמרה
 לו שב על המיטה עד שאביא מעותיך, וישב, וכשבאה אמרה לו
 המתתה את בני, וברח מהמדינה. ג. וְאַל תִּכְרִית עֲצָמְךָ לַהֲפֹטֵר מִן
 הַמִּכְבָּס, אף באופן שאתה פטור מן הדין, דִּילְמָא מִשְׁכַּחוּ לָךְ – אולי
 ימצאו אותך, וְשָׁקְלִי מִנֶּךָ כָּל דְּאִית לָךְ – ויקחו ממך כל מה שיש
 לך, יותר מסכום המכס. ד. וְאַל תַּעֲמֹד בְּפִנֵּי הַשּׁוֹר בְּשִׁעָה שָׁעוּלָה
 מִן הָאֲנָם, מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁטָן מְרַדֵּךְ בֶּן כִּרְיָנִי, כלומר שאו ליבו גס וגורם
 לו לנגות. ומבארת הגמרא: אֲמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, מה שצויה רבי לא
 לעמוד בפני השור כשעולה מן האגם, היינו בְּשׁוֹר שְׁחוֹר,
 שהשחרות מורה על קריבת הנזק, וְכִיּוּמִי נִיָּן, שבזמן הזה
 הצמחים עולים, וכשרואה אותם לבו גס וגורם לו לנגות.
 הגמרא מביאה ברייתא מהו שיעור ההרחקה משור: הֵנִי רַב
 אוֹשְׁעִיָא, מְרִיחִין (מתרחקים) מִשּׁוֹר תָּם שלא נגח אדם, חֲמִשִּׁים
 אַמָּה, ומשור מוֹדֵךְ שנגח שלש פעמים, מתרחקים בְּמֵלָא עֵינֵי – עד
 מקום ששוב אינו רואהו.
 ברייתא נוספת שמבארת בגומא את שיעור ההרחקה: תִּנָּא
 מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי מַאִיר, אפילו כשריש תוֹרָא בְּדִיקוּלָא – ראש השור
 נמצא בתוך הסל שאוכל ממנו וטרוד באכילתו, סָק לְאִיגְרָא –
 תעלה לגג, וְשָׂדִי דְרָגָא מְתוּקָה – ותשליך הסולם מתחתית, כדי
 שהשור לא יעלה אחריו.
 אֲמַר רַב, נִיּוּחָא דְתוֹרָא – הגערה שגוערים בשור להבריחו מעליה,
 או כדי שיעשה מלאכה, היא תֵּן הֵן. נִיּוּחָא דְאִרְיָה, היא זֶה זֶה. נִיּוּחָא
 דְנִמְלָא, היא דָּא דָּא. נִיּוּחָא דְאֲרָבָא – גערת הספינה, לזרז את
 הספנים למושכה בחבל ולהוליכה לנחה, היא חִילְנִי תִיָּא (מהר)
 חִילָא וְחִילּוֹק חוּלְיָא.
 הגמרא מביאה דברים המביאים לידי צרעת: אֲמַר אַבְי, עוֹר, וְדָג,
 וְכוּס, וְחִמִּין, וְכִיצִים, וְכִנִּים, בּוֹלֵן קָשִׁין לְדָבָר אַחֵר – לצרעת.
 ומבארת הגמרא: עוֹר, היינו מֵאֵן דְּנִנְי אֲשִׁשְׁמָא דְצִלָא – הישן על
 עור קודם שנגמר עבודתו, דָּג, היינו האוכל דג ששמו שִׁיבּוּטָא בְּיוֹמִים
 נִיָּן, כּוּס, היינו האוכל מִשְׁיּוּרִי כָסָא דְהִתְרַסָּא – דגים מטוגנים
 בשמן בקמח שאכל חברו. חִמִּין, היינו חֲמִימִי דְחִמִּימִי מִשְׁדָּרוּ
 עִילּוּיָה – הרגיל לשפוך על בשרו מים חמים מאד. בְּיָצִים, היינו מֵאֵן
 דְּמִרְדָּךְ אֲקָלִיפִים – הדורך על קליפות ביצים. בְּיָנִים, היינו
 מֵאֵן דְּמַחְזוֹר לְבוּשִׁיה – המכבס בגדיו שיש בהם כינים, וְלֹא נִמְיֵד
 לִיה תִּמְנִיָא יוֹמִי וְהָדָר לְבוֹשׁ לָהּ – וחוזר ולובשם בלא שממתין
 שמונה ימים מכביסתם, בְּרִיָּין הִנֵּךְ בְּיָנִים – חוזרים ומבריאים כינים
 אלו ויש בהם חיות, וְקָשִׁין לְדָבָר אַחֵר – לצרעת.
 עוד ענייני סכנה שיש להיזהר מהם: אֲמַר רַב פָּפָא, בִּיתָא דְאִית בִּיה

המשך ביאור למס' פסחים ליום חמישי עמ' ב

1 כָּרְקִיעַ, גּוֹזֵר אֲנִי עָלֶיךָ שְׁלֹא תַעֲבוֹרִי בִּישׁוּב לְעוֹלָם, אֲמָרָה לִּיה אַגְרָת,
2 בְּמִטּוֹתָא מִינָךְ – בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, שְׁבִבְךָ לִי רוּחוֹתָא פּוֹרְתָא – הִנַּח לִי זְמַן
3 מוֹעֵט שְׂאוּכַל לַעֲבוֹר בִּישׁוּב, שְׁבִבְךָ לָהּ – הִנִּיחַ לָהּ רַבִּי חֲנִינָא לִילִי
4 שְׁפָתוֹת וְלִילִי רְבִיעִיּוֹת, לִפִּי שְׁבִלִילוֹת אֵלּוּ אֵין אֲנָשִׁים מִצּוּיִים
5 בְּדִרְכֵּים. וְתוֹ תְּרָא וְמָנָא – וְשׁוּב פַּעַם אַחַת פִּגְעָה בִּיה אַגְרָת בְּאַבִּי,

6 אֲמָרָה לִּיה אַגְרָת לֹאבִי, אִי לָאו דִּמְכַרְזִי עָלְךָ כָּרְקִיעַ הִזְהִירוּ בְּנִחְמִי
7 וּבְתוֹרָתוֹ, הָוָה סַפְנִתִּיךָ – הֵייתִי מִסְכְּנַת אוֹתְךָ. אֲמַר לָהּ אֲבִי, אִי
8 חֲשִׁיבָנָא כָּרְקִיעַ גּוֹזֵרִי עָלֶיכִי שְׁלֹא תַעֲבוֹרִי בִּישׁוּב לְעוֹלָם. מִקְשָׁה
9 הַגְמָרָא: הָא קָא חֲזִינֵן דְּעֵבְרָה – הָרִי אֲנוּ רוּאִים שְׁהִיא עוֹבֶרֶת
10 בִּישׁוּב. מִתְרַצַּת הַגְמָרָא: אֲמַרִי, הֵי